

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ในบริบทกรุงเทพมหานคร

สรประเวช กระจ่างกันณมาตร¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ ในบริบทของกรุงเทพมหานคร และ 2) เสนอแนะแนวทางการพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติที่มีต่อคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ในบริบทของกรุงเทพมหานคร ทั้งรายด้านและในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แปลความหมายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครเห็นด้วยว่าคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ในบริบทของกรุงเทพมหานครสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของกรุงเทพมหานครปานกลาง ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ 1) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กรุงเทพมหานคร ควรมีมาตรการส่งเสริมเศรษฐกิจตามหลักการของเศรษฐกิจสีเขียว 2) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในครอบครัว 3) กรุงเทพมหานครควรมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชน ณ แหล่งเรียนรู้ 4) กรุงเทพมหานครควรมีนโยบายสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองของประชาชน และ 5) กรุงเทพมหานครควรมีนโยบายสนับสนุนการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้

คำสำคัญ: ทัศนคติ, กรุงเทพมหานคร, เมืองแห่งการเรียนรู้

¹ ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Attitude towards key features of learning cities in context of Bangkok Metropolitan

Sornpravate Krajangkantamatr¹

Abstract

The objectives of this quantitative research were to 1) study attitude towards key features of learning cities in context of Bangkok metropolitan and 2) provide recommendations for developing Bangkok Metropolitan to learning city. Research data was collected using questionnaire from 400 Bangkok residents. Research data was analyzed using descriptive statistics which were mean and standard deviation. The research findings revealed that attitude towards key features of learning cities in context of Bangkok metropolitan was at the moderate level for each key feature and overall. This reflected that Bangkok residents agreed that key features of learning cities in context of Bangkok metropolitan aligned moderately with current situation of Bangkok metropolitan. The recommendations provided are 1) Finance Department of Bangkok Metropolitan Administration should promote its economy using Green Economy principle 2) Office of the Non-Formal and Informal Education of Bangkok Metropolitan Administration should promote family learning to its citizen 3) Bangkok Metropolitan Administration should develop citizen's learning system at learning centers 4) Bangkok Metropolitan Administration should support the co-creation in self-regulated learning of its citizen and 5) Bangkok Metropolitan Administration should issue and enforce the policy on the building of learning organizations.

Keywords: Attitude, Bangkok metropolitan, Learning cities

¹

Department of Education, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University Corresponding author. E-mail address: sornpravate@gmail.com

หลักการและเหตุผล

การเรียนรู้ถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา เนื่องจากช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะที่จำเป็นของมนุษย์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน ยกย่องคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่และผลักดันให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า (Agbedahin, 2019) ในปัจจุบันการเรียนรู้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ หลักการ วิธีการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การเรียนรู้สามารถตอบสนองความต้องการของคนทุกกลุ่ม ทุกวัย ได้อย่างทั่วถึง (CISCO, 2010) การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นในโรงเรียนเท่านั้นแต่ทุกพื้นที่ในเมืองสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ ตามแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เสนอโดย UNESCO Institute for Lifelong Learning ที่เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการจัดการเรียนรู้ของเมืองไปพร้อมกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้การสนับสนุนจากภาครัฐและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน คุณลักษณะสำคัญของเมืองแห่งการเรียนรู้ มี 3 ประการ ได้แก่ ประโยชน์ในวงกว้างของเมืองแห่งการเรียนรู้ องค์ประกอบที่นำไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ และเงื่อนไขสำคัญในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ (UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2015)

ในปัจจุบันเมืองที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายระดับโลกด้านเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโก มีจำนวนทั้งสิ้น 294 เมือง จาก 76 ประเทศทั่วโลก โดยประเทศไทยมี 7 เมืองที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายนี้ ได้แก่ ฉะเชิงเทรา เชียงใหม่ เชียงราย หาดใหญ่ พะเยา ภูเก็ต และสุโขทัย (UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2022) ขณะที่กรุงเทพมหานครยังไม่มีมีการดำเนินงานเมืองแห่งการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมแม้ว่าจะมีความพร้อมในการจัดการศึกษามากกว่าเมืองอื่นๆ ในประเทศไทย ทั้งจากการเป็นเขตปกครองพิเศษที่ได้รับการกระจายอำนาจมาจากรัฐบาลให้ดูแลและบริการประชาชนภายใต้พื้นที่ปกครองของตนเอง รวมทั้งเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาทุกระดับมากกว่า 2,500 แห่ง และแหล่งการเรียนรู้มากกว่า 3,000 แห่ง อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงระบบการศึกษาของประชาชนบางกลุ่มยังคงเป็นปัญหาสำคัญของกรุงเทพมหานคร และปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงมากขึ้นในอนาคต การผลักดันกรุงเทพมหานครสู่เมืองแห่งการเรียนรู้จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง (นิรมล เสรีสกุล และคณะ, 2564) โดยงานวิจัยที่ผ่านมาพยายามขับเคลื่อนแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายทางสังคมของชุมชนในกรุงเทพมหานคร (นิรมล เสรีสกุล และธนพร โอวาทวรวิญญู, 2565) แต่ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนว่าบุคคลเห็นด้วยหรือคัดค้านต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และเชื่อมโยงสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือการปฏิบัติของบุคคลได้ (Schiffman and Kanuk, 1994) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ในบริบทกรุงเทพมหานคร เพื่อสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อเรื่องดังกล่าว และนำไปสู่การเสนอแนวทางการพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของการเรียนรู้พร้อมกับพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่เพื่อดูแลและบริการประชาชนภายใต้พื้นที่ปกครองของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ ในบริบทกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองแห่งการเรียนรู้

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้

เมืองแห่งการเรียนรู้เป็นเมืองที่ใช้ทรัพยากรในเมืองอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาพลเมือง เสริมสร้างความเข้มแข็งของการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม พร้อมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนทุกกลุ่มอายุด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ภายใต้การสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน คุณลักษณะสำคัญของเมืองแห่งการเรียนรู้เป็นดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณลักษณะสำคัญของเมืองแห่งการเรียนรู้

คุณลักษณะสำคัญของเมืองแห่งการเรียนรู้	ความหมาย
1. ประโยชน์ในวงกว้างของเมืองแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ประเด็น ดังนี้	
1) การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์และความร่วมมือทางสังคม	การส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ การสร้างชุมชนปลอดภัยและค้ำึงถึงคนทุกกลุ่ม สนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของเมือง เช่น การเลือกตั้ง การเป็นอาสาสมัคร รวมทั้งส่งเสริมให้พลเมืองทุกคนมีโอกาสในการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ รวมทั้งทักษะพื้นฐานอื่น ๆ ที่จำเป็น
2) การพัฒนาเศรษฐกิจและวัฒนธรรม	การกระตุ้นเศรษฐกิจที่ครอบคลุมคนทุกกลุ่ม เพื่อสร้างโอกาสการจ้างงานสำหรับพลเมืองทุกคน โดยเน้นการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม การสนับสนุนให้มีกิจกรรมยามว่าง การส่งเสริมการออกกำลังกาย รวมทั้งการเข้าถึงสถานที่จัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น พิพิธภัณฑ์ โรงละคร เป็นต้น
3) การพัฒนาที่ยั่งยืน	การส่งเสริมความน่าอยู่ของเมืองโดยลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม และการสนับสนุนให้ประชาชนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ
2. องค์ประกอบที่นำไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ประเด็น ดังนี้	

คุณลักษณะสำคัญของเมืองแห่งการเรียนรู้	ความหมาย
1) การส่งเสริมการเรียนรู้ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา	การขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษารวมทั้งการขยายโอกาสเข้าถึงการศึกษาผู้ใหญ่ การอบรมสายอาชีพ และการสนับสนุนครอบครัวผู้อพยพที่อาศัยในเมืองให้เข้าถึงการศึกษาได้
2) การส่งเสริมการเรียนรู้ในครอบครัวและชุมชน	การเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ในครอบครัวหรือชุมชน การสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชุมชน รวมทั้งการกระตุ้นให้มีจัดการเรียนรู้ในครอบครัวหรือชุมชน
3) การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในที่ทำงาน	เป็นการสนับสนุนให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การสนับสนุนให้นายจ้างสร้างที่ทำงานแห่งการเรียนรู้เพื่อให้พนักงานทุกคนรวมทั้งแรงงานต่างด้าวให้เข้าถึงการเรียนรู้ และสร้างโอกาสการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้ว่างงาน
4) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย	การสนับสนุนผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เข้ารับการอบรมด้านเทคโนโลยี รวมทั้งเพิ่มโอกาสการเข้าถึงเครื่องมือสื่อสารและอุปกรณ์ทางการศึกษาที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มคุณภาพของการเรียนการสอน
5) การส่งเสริมคุณภาพและความเป็นเลิศในการเรียนรู้	การเพิ่มความตระหนักในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม คุณค่าทางวัฒนธรรม การส่งเสริมใช้ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาคุณภาพครู การสนับสนุนให้มีความอดทนต่อความแตกต่างหลากหลายเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้
6) การสนับสนุนวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเข้มแข็ง	การพัฒนาระบบการเชิดชูเกียรติและการให้รางวัลด้านการเรียนรู้ เช่น การจัดงาน (Event) มอบรางวัลและแสดงความยินดีแก่ผู้ที่มีผลการเรียนรู้ดีเด่นในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อสร้างแรงบันดาลใจด้านการเรียนรู้แก่พลเมือง
3. เงื่อนไขสำคัญในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ดังนี้	
1) การมีเจตจำนงและความมุ่งมั่นทางการเมืองที่เข้มแข็ง	การแสดงออกอย่างเข้มแข็งและแน่วแน่ของผู้นำทางการเมืองในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ มียุทธศาสตร์การดำเนินงานที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของทุกคนในเมือง รวมทั้งมีระบบติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่เมืองแห่งการเรียนรู้
2) การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน	มีการสร้างกลไกและแนวทางที่ชัดเจนเพื่อสนับสนุนผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ของเมืองร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

คุณลักษณะสำคัญของ เมืองแห่งการเรียนรู้	ความหมาย
3) การสนับสนุนให้เกิด การขับเคลื่อนและการ ใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพ	มีการสนับสนุนงบประมาณด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการใช้ทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนทุกกลุ่ม มีการ สนับสนุนให้พลเมืองและผู้อยากเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครเพื่อใช้ความสามารถ ทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม และมีนโยบายสนับสนุนการเรียนรู้ของคนยากจนและกลุ่มคนด้อยโอกาส

ที่มา: UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2015.

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทราบขนาดของประชากรที่ต้องการศึกษา (N) คือ จำนวนประชากรที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ทั้งหมดเท่ากับ 4,248,197 คน คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Yamane (1967) กำหนดระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ คือ .05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน เลือกพื้นที่วิจัยในกรุงเทพมหานครจากทั้งหมด 50 เขต ด้วยการจับฉลากจำนวน 4 เขต 11 แขวง จากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทั้ง 4 เขต โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากนั้นทำการหาจำนวนตัวอย่างของแต่ละแขวงด้วยวิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างแบบเป็นสัดส่วนกับขนาดของกลุ่ม (Proportionate) (วันดี เสาหิน, 2544) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 พื้นที่วิจัยและขนาดตัวอย่างของแต่ละพื้นที่

ที่	เขต	จำนวน ตัวอย่าง (คน)	แขวง	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่างแต่ละแขวง (คน)
1	บางแค	114	บางแค	38,955	23
			บางแคเหนือ	60,111	35
			บางไผ่	39,996	24
			หลักสอง	54,429	32
2	บางเขน	111	ท่าแร้ง	97,160	57
			อนุสาวรีย์	91,840	54
3	บางซื่อ	75	บางซื่อ	82,570	49

			วงศ์สว่าง	43,740	26
4	คอนเมือง	100	สีกัน	63,890	37
			คอนเมือง	82,668	49
			สนามบิน	23,463	14
รวม					400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคำถามในแบบสอบถามทั้งหมด ถูกประยุกต์มาจากคุณลักษณะและการวัดความเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ของ UNESCO Institute for Lifelong Learning (2015) ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นคำถามปลายปิดจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษา ตอนที่ 2 ระดับทัศนคติเกี่ยวกับคุณลักษณะสำคัญของเมืองแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) ประโยชน์ในวงกว้างของเมืองแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยคำถามปลายปิดจำนวน 20 ข้อ 2) องค์ประกอบที่นำไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยคำถามปลายปิดจำนวน 25 ข้อ และ 3) เจือจางสำคัญในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยคำถามปลายปิดจำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดจำนวน 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 60 ข้อ ทำการวัดระดับทัศนคติโดยใช้มาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แทนการชี้วัดคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ด้วยข้อมูลทางสถิติตามที่ UNESCO แนะนำไว้ โดยกำหนดเกณฑ์การจัดระดับค่าเฉลี่ยตามแบบของ Best (1981) ดังนี้ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด 4 หมายถึง เห็นด้วยอย่างมาก 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย และ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยก่อนนำเครื่องมือไปใช้เก็บข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนที่อาศัยในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือตามแบบของ Cronbach (1951) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.859 ซึ่งมากกว่าค่าที่ยอมรับได้จึงนำมาใช้งานวิจัยครั้งนี้

วิธีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2562 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ COVID-19 แพร่ระบาดอย่างหนักในประเทศไทย จึงได้เปลี่ยนวิธีการเก็บข้อมูลเป็นแบบออนไลน์ ตั้งแต่กลางปี พ.ศ.2563 โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคล (Snowball sampling) หลังจากส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างแล้ว จะใช้เวลา 2 สัปดาห์เพื่อกรอกแบบสอบถามและส่งคืนกลับมา หากไม่มีการส่งกลับมาในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างคนอื่นแทนจนกว่าได้แบบสอบถามครบ เมื่อเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนช่วงต้นปี พ.ศ.2565 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล สร้างคู่มือลงรหัส นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งคะแนนเฉลี่ยทัศนคติที่ได้จะนำมาจัดระดับทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ ในบริบทกรุงเทพมหานคร และแปลความหมายระดับทัศนคติเป็นรายชื่อ รายด้านและในภาพรวม โดยเกณฑ์การแบ่งระดับทัศนคติเป็นไปตามตารางที่ 3 ดังนี้ (Best, 1981)

ตารางที่ 3 เกณฑ์การแบ่งระดับทัศนคติและการแปลความหมาย

คะแนนเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ	การแปลความหมาย
1.00-2.33	น้อย	กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ ในบริบทของกรุงเทพมหานคร ข้อหรือด้านนั้นๆ สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของกรุงเทพมหานครน้อย
2.34-3.67	ปานกลาง	กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ ในบริบทของกรุงเทพมหานคร ข้อหรือด้านนั้นๆ สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของกรุงเทพมหานครปานกลาง
3.68-5.00	มาก	กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ ในบริบทของกรุงเทพมหานคร ข้อหรือด้านนั้นๆ สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของกรุงเทพมหานครมาก

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5

2. ทัศนคติเกี่ยวกับคุณลักษณะสำคัญของเมืองแห่งการเรียนรู้

ผลการศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ ในบริบทกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยทัศนคติในภาพรวม พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 3.54 แปลความหมายได้ว่า มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทัศนคติทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ระดับทัศนคติเกี่ยวกับคุณลักษณะสำคัญของเมืองแห่งการเรียนรู้ และการแปลความหมาย

ข้อคำถาม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับทัศนคติ	การแปลความหมาย
1. ประโยชน์ในวงกว้างของเมืองแห่งการเรียนรู้				
1) ประชาชนในกรุงเทพมหานครอ่านออกเขียนได้	4.19	.868	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
2) ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ	4.28	.865	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
3) ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครในงานกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ	3.33	1.726	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
4) มีการส่งเสริมให้สุภาพสตรีมีบทบาทสำคัญทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร	3.81	1.271	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
5) มีการส่งเสริมให้สุภาพสตรีมีบทบาทสำคัญหรือเป็นผู้นำในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร	3.79	1.298	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
6) มีอัตราการเกิดอาชญากรรมในกรุงเทพมหานครค่อนข้างสูง	3.69	1.358	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
7) ในเขตกรุงเทพมหานครมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนรุ่นใหม่	3.41	1.370	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
8) กรุงเทพมหานครมีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่น่าพึงพอใจ	3.09	1.493	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
9) ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีงานและรายได้ที่ดี เหมาะสมกับค่าครองชีพ	3.44	1.221	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
10) ประชาชนที่ว่างงานในกรุงเทพมหานครมีจำนวนมาก	3.30	1.444	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
11) กรุงเทพมหานครเป็นแหล่งงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.63	1.373	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง

ข้อคำถาม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับทัศนคติ	การแปลความหมาย
12) กรุงเทพมหานครเป็นเมืองแห่งการประดิษฐ์ คิดค้น และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ	3.60	1.311	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
13) ประชาชนในกรุงเทพมหานครนิยมใช้เวลาว่างไปเที่ยวพิพิธภัณฑ์ โรงละคร หรือชมคอนเสิร์ต	3.98	1.298	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
14) ประชาชนในกรุงเทพมหานครนิยมใช้เวลาว่างในการออกกำลังกายหรือแข่งขันกีฬา	3.57	1.540	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
15) กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีอากาศบริสุทธิ์	3.30	1.491	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
16) กรุงเทพมหานครมีระบบการจัดการขยะที่ดี	3.12	1.388	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
17) ประชาชนในกรุงเทพมหานครจำนวนมากอาศัยอยู่ในชุมชนแออัด	3.50	1.220	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
18) การจราจรและระบบขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานครมีความสะดวกสบาย	3.20	1.489	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
19) มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนแก่ประชาชนทุกวัยในกรุงเทพมหานคร	3.84	1.202	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
20) ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.46	1.445	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.58	.378	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
2. องค์ประกอบที่นำไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้				
1) เด็กเล็กทุกคนในกรุงเทพมหานครมีโอกาสได้เข้าเรียนในระดับชั้นอนุบาล	4.20	.707	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก

ข้อคำถาม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับทัศนคติ	การแปลความหมาย
2) เด็กในวัยเรียนทุกคนในกรุงเทพมหานครได้รับการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย	4.28	.885	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
3) มีการขยายโอกาสให้ประชาชนในกรุงเทพมหานครสามารถเข้าถึงการฝึกอบรม การฝึกทักษะอาชีพได้อย่างง่ายดาย	3.66	1.378	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการสนับสนุนให้ผู้พิการในกรุงเทพมหานครมีโอกาสเข้ารับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน	3.39	1.538	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
5) ผู้สูงอายุ (อายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไป) ในกรุงเทพมหานครสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้	3.71	1.577	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
6) จำนวนของแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนพฤกษศาสตร์ มีมากเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร	3.63	1.372	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
7) นโยบายของกรุงเทพมหานคร สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ในครอบครัว	3.33	1.375	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
8) ประชาชนในกรุงเทพมหานครนิยมเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ในครอบครัวของตนเอง	2.95	1.386	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
9) จำนวนหลักสูตรการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และชุมชนดั้งเดิมในกรุงเทพมหานคร มีเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน	3.01	1.133	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง

ข้อคำถาม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับทัศนคติ	การแปลความหมาย
10) ลูกจ้าง/พนักงานขององค์กรต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครนิยมเข้าร่วมฝึกอบรมที่จัดขึ้นในที่ทำงาน	2.97	1.369	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
11) แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในกรุงเทพมหานครได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรมและการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะ	3.17	1.176	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
12) สถานประกอบการ/ที่ทำงานในกรุงเทพมหานครมียุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ขององค์กร	4.06	1.094	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
13) สถานประกอบการ/ที่ทำงานในกรุงเทพมหานครมีการจัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาทักษะของลูกจ้างอย่างเพียงพอ	3.60	1.334	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
14) เยาวชนในกรุงเทพมหานคร (อายุ 15-24 ปี) ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาหรือมีงานทำ	3.55	1.566	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
15) กรุงเทพมหานครมีการจัดฝึกอบรมทักษะอาชีพให้แก่ผู้ว่างงาน	2.96	1.571	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
16) มีการจัดอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่บุคลากรทางการศึกษาในกรุงเทพมหานครอย่างเพียงพอ	3.31	1.407	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
17) มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นสื่อในการเรียนการสอนในโรงเรียน	3.88	1.447	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
18) ประชาชนในกรุงเทพมหานครนิยมใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษา	3.83	1.256	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
19) นโยบายทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครสนับสนุนการพัฒนา	3.37	1.469	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง

ข้อคำถาม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับทัศนคติ	การแปลความหมาย
ความคิดสร้างสรรค์และทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน				
20) กรุงเทพมหานครมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของประชาชนที่มีความแตกต่างด้านวัฒนธรรมและภาษา	3.92	1.301	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
21) สัดส่วนของครูต่อนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา และ การศึกษานอกโรงเรียนใน กรุงเทพมหานครมีความเหมาะสม	3.47	1.640	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
22) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใน กรุงเทพมหานครสร้างความพึงพอใจแก่ผู้เรียนได้มาก	4.04	1.168	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
23) มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ประชาชนทั่วไปใน กรุงเทพมหานคร และประชาสัมพันธ์กิจกรรมดังกล่าวผ่านสื่อทุกช่องทาง	3.62	1.265	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
24) มีระบบให้คำปรึกษาด้านการเรียนรู้แก่ประชาชนใน กรุงเทพมหานคร	3.35	1.474	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
25) มีการมอบรางวัลแก่บุคคลที่มีผลงานโดดเด่นด้านการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมรักการเรียนรู้ใน กรุงเทพมหานคร	3.77	1.308	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
คะแนนเฉลี่ย	3.56	.426	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
3. เจื่อนไขสำคัญในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้				
1) ผู้นำของ กรุงเทพมหานครมี ยุทธศาสตร์หรือวิธีการพัฒนาไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้	3.76	1.314	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก

ข้อคำถาม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับทัศนคติ	การแปลความหมาย
2) กรุงเทพมหานครมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน	4.21	1.154	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
3) มีการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์หรือวิธีการพัฒนาไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้โดยหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร	3.17	1.698	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
4) มีกลไกสนับสนุนให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้	3.22	1.482	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
5) มีการร่วมมือของหน่วยงานภายใต้สังกัดกรุงเทพมหานครและภาคเอกชนในการสนับสนุนยุทธศาสตร์หรือวิธีการพัฒนาไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้	3.44	1.582	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
6) กรุงเทพมหานครมีการลงทุนหรือพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนทุกวัย	4.03	1.147	มาก	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาก
7) มีการสนับสนุนให้ประชาชนในกรุงเทพมหานครไปใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนทุกวัย	2.94	1.427	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
8) มีการสนับสนุนงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้พิการในกรุงเทพมหานครสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียม	3.48	1.336	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
9) มีการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ระหว่างกลุ่ม	3.44	1.245	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง

ข้อคำถาม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับทัศนคติ	การแปลความหมาย
ประชาชนในกรุงเทพมหานครเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา				
10) มีการส่งเสริมให้ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีโอกาสเรียนรู้จากหน่วยงาน/องค์กรระหว่างประเทศ หรือจากเมืองแห่งการเรียนรู้อื่น ๆ	3.21	1.296	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.49	.565	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยในภาพรวม	3.54	.376	ปานกลาง	สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปานกลาง

3. แนวทางการพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองแห่งการเรียนรู้

จากผลการศึกษาผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์แนวทางการพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองแห่งการเรียนรู้จากข้อคำถามที่มีระดับทัศนคติปานกลาง โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แนวทางการพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองแห่งการเรียนรู้

1. ประโยชน์ในวงกว้างของเมืองแห่งการเรียนรู้
การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ 1) ควรมีการสนับสนุนให้ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองด้วยการเป็นอาสาสมัคร การพัฒนาเศรษฐกิจและวัฒนธรรม 1) ควรมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจที่ช่วยกระตุ้นการจ้างงาน รวมทั้งมาตรการลดค่าครองชีพแก่ประชาชน 2) ควรมีแนวทางการสนับสนุนให้กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม 3) ควรมีการจัดการแข่งขันกีฬาแก่บุคคลทั่วไปเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนออกกำลังกายมากขึ้น การพัฒนาที่ยั่งยืน 1) ควรมีแนวทางการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งปลูกฝังพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การให้สิทธิประโยชน์แก่ประชาชนที่คัดแยกขยะในครัวเรือน รวมทั้ง

- มีมาตรการลดผลกระทบจากปัญหาลังแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับประชาชน เช่น การอนุญาตให้ประชาชนทำงานที่บ้านในช่วงที่ค่าดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index) เกินมาตรฐาน เป็นต้น
- 2) ควรมีแผนพัฒนาพื้นที่ชุมชนแออัดโดยการสร้างชุมชนใหม่ที่อยู่บริเวณเดิมหรือบริเวณอื่น เพื่อลดความแออัดภายในชุมชน
 - 3) ควรมีแนวทางการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น

2. องค์ประกอบที่นำไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้

การส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชน

- 1) ควรมีการขยายโอกาสให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ รวมทั้งแรงงานต่างด้าว ให้สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของแต่ละบุคคลได้อย่างทั่วถึง ทั้งการศึกษาผู้ใหญ่ การอบรมฝึกทักษะอาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งควรมีการสนับสนุนการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้ในครอบครัว และการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐาน
- 2) ควรมีมาตรการส่งเสริมให้เยาวชนเข้าถึงระบบการศึกษา รวมทั้งป้องกันการหยุดเรียนกลางคัน เช่น การมอบทุนการศึกษา การจ้างงานเยาวชนเพื่อให้มีรายได้ระหว่างเรียน การจัดโครงการอาหารเช้า อาหารกลางวันเพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายให้ครอบครัวของเยาวชน

การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

- 1) ควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษาได้รับการอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากยิ่งขึ้น

การส่งเสริมคุณภาพและความเป็นเลิศในการเรียนรู้

- 1) ควรมีนโยบายทางการศึกษาที่กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์
- 2) ควรมีนโยบายเพิ่มจำนวนและพัฒนาคุณภาพของครู ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

การสนับสนุนวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

- 1) ควรมีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ที่ครอบคลุมความต้องการของคนทุกกลุ่ม
- 2) ควรมีการพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนรู้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือและแนะนำประชาชนในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้คำแนะนำหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพแก่คนว่างงาน เป็นต้น

3. เงื่อนไขสำคัญในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้

การมีเจตจำนงและความมุ่งมั่นทางการเมืองที่เข้มแข็ง

- 1) ควรมีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน

1) ควรมีการสร้างกลไกที่ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ โดยกรุงเทพมหานครทำหน้าที่สนับสนุนให้การทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายเป็นไปอย่างราบรื่น

การสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

1) ควรมีมาตรการสนับสนุนให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างเท่าเทียม เพื่อเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ของประชาชน

2) ควรมีการสนับสนุนให้ก่อตั้งกลุ่มแลกเปลี่ยนทักษะ ประสบการณ์ และความรู้เพื่อแบ่งปันแนวทางช่วยเหลือกลุ่มด้อยโอกาสทางการศึกษา เช่น ครอบครัวแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย

3) ควรมีการส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เรียนรู้แนวทางการปฏิบัติที่ดี (Good practice) จากเมืองแห่งการเรียนรู้ทั่วโลก เพื่อนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับกรุงเทพมหานคร

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาในตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาข้อคำถามคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้แต่ละด้านเป็นรายข้อ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ประโยชน์ในวงกว้างของเมืองแห่งการเรียนรู้

ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 2) ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 4.28 อันดับ 2 ได้แก่ ข้อ 1) ประชาชนในกรุงเทพมหานครอ่านออกเขียนได้ มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 4.19 และอันดับ 3 ได้แก่ ข้อ 13) ประชาชนในกรุงเทพมหานครนิยมใช้เวลาว่างไปเที่ยวพิพิธภัณฑ์ โรงละคร หรือชมคอนเสิร์ต มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 3.98 แปลความหมายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ในบริบทของกรุงเทพมหานครสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของกรุงเทพมหานครมาก ขณะที่ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติน้อยที่สุด คือ ข้อ 8) กรุงเทพมหานครมีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่น่าพึงพอใจ มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 3.09 มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง แปลความหมายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ในบริบทของกรุงเทพมหานครข้อนี้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของกรุงเทพมหานครปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครยังไม่พอใจกับการเติบโตทางเศรษฐกิจเท่าที่ควร ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนาต้องแน่ใจว่าสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งสาธารณูปโภคต่างๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เช่น ระบบคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์จะได้รับการออกแบบอย่างสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่สามารถรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกับการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (World Bank, 2012) ดังนั้น

กรุงเทพมหานครจึงควรประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวที่รักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจกับการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน สอดคล้องกับ Dabyltayeva & Rakhymzhan (2019) ที่กล่าวว่า เศรษฐกิจสีเขียว คือ การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีเหตุผล เพื่อประโยชน์ของทั้งคนในยุคปัจจุบันและคนรุ่นต่อไปโดยไม่ละเมิดกฎระเบียบ ขอบบังคับทางสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับชาติและนานาชาติ เพื่อความยั่งยืนทั้งทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการพัฒนาพลเมือง

2. องค์ประกอบที่นำไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้

ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 2) เด็กในวัยเรียนทุกคนในกรุงเทพมหานครได้รับการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 4.28 อันดับ 2 ได้แก่ ข้อ 1) เด็กเล็กทุกคนในกรุงเทพมหานครมีโอกาสได้เข้าเรียนในระดับชั้นอนุบาล มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 4.20 และอันดับ 3 ได้แก่ ข้อ 12) สถานประกอบการ/ที่ทำงานในกรุงเทพมหานครมียุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ขององค์กร แปลความหมายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ในบริบทของกรุงเทพมหานครสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของกรุงเทพมหานครมาก ขณะที่ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติน้อยที่สุด คือ ข้อ 8) ประชาชนในกรุงเทพมหานครนิยมเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ในครอบครัวของตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง แปลความหมายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ในบริบทของกรุงเทพมหานครข้อนี้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของกรุงเทพมหานครปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าควรมีการสนับสนุนให้ประชาชนมีกิจกรรมการเรียนรู้ในครอบครัวมากกว่าที่เป็นอยู่ เนื่องจากการเรียนรู้ในครอบครัวจะช่วยพัฒนาความรู้และทักษะแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตรงตามความต้องการที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลซึ่งจะช่วยพัฒนาความรู้และทักษะเป็นรายบุคคลได้ (Keddie, 2018)

กิจกรรมการเรียนรู้ในครอบครัวเป็นการเรียนรู้ผ่านกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมที่สมาชิกครอบครัวทำร่วมกัน และมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะต่างๆ ของสมาชิกในครอบครัวได้ เช่น การพูดคุยกันของสมาชิกครอบครัวในช่วงมื้ออาหารสามารถช่วยพัฒนาการพูดและการจดจำคำศัพท์ใหม่ๆ (Vocabulary) ของเด็กเล็ก หรือการอ่านหนังสือร่วมกันของสมาชิกครอบครัวช่วยพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านของเด็ก (Spagnola & Fiese, 2007) ด้วยเหตุนี้ ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ในครอบครัวของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพราะนอกจากจะเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาทักษะและความรู้ของประชาชน ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว (Gee et al., 2017) อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนากรุงเทพมหานครในทุกๆ ด้าน

3. เงื่อนไขสำคัญในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้

ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 2) กรุงเทพมหานครมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 4.21 อันดับ 2

ได้แก่ ข้อ 6) กรุงเทพมหานครมีการลงทุนหรือพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนทุกวัย มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 4.03 และอันดับ 3 ได้แก่ 1) ผู้นำของกรุงเทพมหานครมียุทธศาสตร์หรือวิธีการพัฒนาไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 3.76 แปลความหมายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ในบริบทของกรุงเทพมหานครสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของกรุงเทพมหานครมาก ขณะที่ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติน้อยที่สุด คือ ข้อ 7) มีการสนับสนุนให้ประชาชนในกรุงเทพมหานครไปใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนทุกวัย คะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 2.94 มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง แปลความหมายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ในบริบทของกรุงเทพมหานครข้อนี้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของกรุงเทพมหานครปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนต้องการการสนับสนุนเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครมากยิ่งขึ้น เช่น การอำนวยความสะดวกเรื่องการเดินทางเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนทุกวัยเพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ในสิ่งที่แต่ละบุคคลชื่นชอบ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวิธิดา (2561) ที่พบว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกหัวข้อที่จะเรียนรู้ได้ตามความสนใจ ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเรื่องที่หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานครควรให้ความสำคัญ เนื่องจากเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Daggol, 2017) โดยการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ง่าย และจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้มากขึ้น เช่น ใช้สื่อการเรียนรู้ที่สนุกสนาน จัดตั้งอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการสืบค้นข้อมูล เพื่อดึงดูดความสนใจและช่วยให้ประชาชนที่มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากในห้องเรียน พร้อมกับได้ความรู้ที่ตรงกับความต้องการของแต่ละบุคคล (วรารักษ์ นาคคง และคณะ, 2560) อันจะเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนทุกวัย รวมทั้งปลูกฝังวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานคร อันเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้

4. สรุปภาพรวมของคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยทัศนคติของคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ในบริบทกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ประโยชน์ในวงกว้างของเมืองแห่งการเรียนรู้ องค์ประกอบที่นำไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ และเงื่อนไขสำคัญในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 3.58 3.56 และ 3.49 ตามลำดับ ขณะที่ภาพรวมของคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ พบว่า มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 3.54 แปลความหมายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ในบริบทของกรุงเทพมหานครสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของกรุงเทพมหานครปานกลางในภาพรวม สะท้อนให้เห็นว่ากรุงเทพมหานครยังสามารถพัฒนาคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นกว่าในปัจจุบันได้ โดยจากงานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมที่ดีสามารถพัฒนาผลการ

เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้แบบออนไลน์ การเรียนรู้ในโรงเรียน หรือการเรียนรู้กลางแจ้ง (Abdullah et al., 2021; Baafi, 2020; Khan et al., 2020) หากกรุงเทพมหานครสามารถพัฒนาเมืองให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นจะเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของพลเมือง ช่วยให้พลเมืองมีความรู้เพิ่มมากขึ้นและสามารถพัฒนาตนเองได้ในทุกด้าน

ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้กรุงเทพมหานครสามารถพัฒนาเมืองให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ได้ คือ การเปิดโอกาสและสนับสนุนให้พลเมืองในฐานะผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชน และเพื่อให้การเรียนรู้ตอบสนองต่อความต้องการของพลเมืองได้อย่างแท้จริง (Bovill, 2020) ซึ่งจะช่วยให้กรุงเทพมหานครมุ่งสู่ความเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กรุงเทพมหานคร ควรมีมาตรการส่งเสริมเศรษฐกิจแก่ประชาชนตามหลักการของเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่สร้างกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการพัฒนาพลเมือง

2) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในครอบครัว โดยอาศัยกิจกรรมประจำวันหรือกิจกรรมที่สมาชิกครอบครัวทำร่วมกันเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะและความรู้ของประชาชน และสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว

3) กรุงเทพมหานครควรมีการพัฒนาระบบการเรียนรู้ของประชาชน ณ แหล่งเรียนรู้ โดยการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ง่าย เช่น จัดเตรียมรถโดยสารให้ประชาชนที่ประสงค์จะเดินทางไปยังแหล่งเรียนรู้ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้มากขึ้น เช่น สื่อเชิงโต้ตอบ (interactive media) ที่เป็นภาพเคลื่อนไหวและสามารถโต้ตอบกับผู้ใช้ได้ รวมทั้งติดตั้งอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการสืบค้นข้อมูล ณ แหล่งเรียนรู้

4) กรุงเทพมหานครควรมีนโยบายสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้การเรียนรู้ตอบสนองต่อความต้องการของพลเมืองได้อย่างแท้จริง

5) กรุงเทพมหานครควรมีนโยบายสนับสนุนการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนรู้ในที่ทำงานของพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะและความรู้ของประชาชน อีกทั้งช่วยปลูกฝังวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และนำไปสู่การสร้างประชากรที่มีคุณภาพที่สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเมืองในทุก ๆ ด้านได้อย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารกรุงเทพมหานครเพื่อทราบถึงทิศทางการพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ในอนาคต
- 2) การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในพื้นที่เมืองอื่น ๆ ที่มีศักยภาพ แต่ยังไม่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับเมืองแห่งการเรียนรู้ เพื่อทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันของเมืองนั้น ๆ และเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

บรรณานุกรม

- นิรมล เสรีสกุล และชนพร โอวาทวรวิญญู. (2565). การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมในการขับเคลื่อนแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาย่านกะดีจีน-คลองสาน. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 20(2), 45-67.
- นิรมล เสรีสกุล, อติศักดิ์ กันทะเมืองลี และพรรณปพร บุญแปง. (2564). กรุงเทพฯ สู่การเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2565 จาก <https://theurbanis.com/insight/09/04/2021/4431>
- วราภรณ์ นาคคง, ชนิตา รักษ์พลเมือง และอมรวิรัช นาคทรพร. (2560). แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร. *วารสารครุศาสตร์*, 44(3), 194-211.
- วันดี เสาหิน. (2544). เทคนิคการสุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดตัวอย่าง. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 15(47), 80-87.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2561). แนวทางการจัดศึกษาตลอดชีวิตเพื่อขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ ในบริบทสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย. *วารสารศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 46(2), 218-239.
- _____. (2022). *Members of the UNESCO Global Network of Learning Cities*. Retrieved November 11, 2022 from <https://uil.unesco.org/lifelong-learning/learning-cities/members>
- Abdullah, A. S., Abirami, R. M., Gitwina, A., & Varthana, C. (2021). Assessment of academic performance with the e-mental health interventions in virtual learning environment using machine learning techniques: A hybrid approach. *Journal of Engineering Education Transformations*, 34(SP ICTIEE), 79-85.

- Agbedahin, A. V. (2019). Sustainable development, education for sustainable development, and the 2030 agenda for sustainable development: Emergence, efficacy, eminence, and future. *Sustainable Development*, 27(4), 669-680.
- Baafi, R. K. A. (2020). School physical environment and student academic performance. *Advances in Physical Education*, 10(02), 121.
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. New jersey: Prentice-Hall.
- Bovill, C. (2020). Co-creation in learning and teaching: the case for a whole-class approach in higher education. *Higher education*, 79(6), 1023-1037.
- CISCO. (2010). *The learning society*. San Jose, CA: CISCO Public Information.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Dabyltayeva, N., & Rakhymzhan, G. (2019). The green economy development path: Overview of economic policies priorities. *Journal of Security & Sustainability Issues*, 8(4), 643-651.
- Daggol, G. D. (2017). Lifelong learning: not a 21st century, but an omnitemporal skill. *International Journal of Social Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 4(12), 1254-1267.
- Gee, E., Siyahhan, S., & Cirell, A. M. (2017) Videogaming as digital media, play, and family routine: implications for understanding video gaming and learning in family contexts. *Learning, Media and Technology*, 42(4), 468-482.
- Keddie, A. (2018). Adult education: An ideology of individualism. In Thompson, J. L. (Editor), *Adult education for a change*. (pp. 45-64). Routledge.
- Khan, M., McGeown, S., & Bell, S. (2020). Can an outdoor learning environment improve children's academic attainment? A quasi-experimental mixed methods study in Bangladesh. *Environment and Behavior*, 52(10), 1079-1104.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (1994). *Consumer behavior* (5th ed.). Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Spagnola, M., & Fiese, B. H. (2007). Family routines and rituals: A context for development in the lives of young children. *Infants & Young Children*, 20(4), 284-299.
- UNESCO Institute for Lifelong Learning. (2015). UNESCO global network of learning cities: Guiding documents. Hamburg: UNESCO Institute for Lifelong Learning.
- World Bank. (2012). *Inclusive green growth: The pathway to sustainable development*. Washington, DC: The World Bank. <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-9551-6>
- Yamane, T. (1967). *Statistics, an introductory analysis* (2nd Ed.). New York: Harper and Row.